

Echt niet verkeerd

mr. J.L.R.A. Huydecoper
raadsheer Hoge Raad

Het na-apen van auteursrechtelijk beschermde producten: wie maakt er om? Wie is er zelfs niet vóór, als het om goedkope levensreddende medicijnen gaat voor de derde wereld? Toch worden de touwtjes steeds strakker aangetrokken.

Mundus vult decipi – wij willen bedrogen worden. Dat is zo'n prikkelende halve waarheid. Natuurlijk willen wij niet bedrogen worden, en toch... Er zijn niet zoveel mensen die oprecht afkerig zijn van het kopen van vervalsingen van, bijvoorbeeld, dure merkartikelen. Even rondkijken in de vertrekhal van het vliegveld van Istanbul neemt elke twijfel daarover weg. Sterker nog: als wij horen dat 'gewone' burgers bij aankomst gearresteerd kunnen worden als hun valse Rolexen ontdekt worden, roept dat een halfverontwaardigde reactie op. Waar bemoeien ze zich mee? Dat is trouwens bij velen ook de reactie als er maatregelen worden voorgesteld om het groot-schalige kopiëren van beschermd materiaal via het internet een beetje aan banden te leggen.

Niet spieken

Voor een werkelijk knappe vervalser als Van Meegeren heeft bijna iedereen een gevoel van licht jaloerse bewondering. Wat een lef – en alleen door stom toeval toch nog tegen de lamp gelopen (jammer, eigenlijk). Zoiets spreekt tot de verbeelding.

Waar dat gevoel door komt? Het is een beetje zoals bij ons klasgenootje op school

dat niet wilde spieken. Laten we elkaar geen mietje noemen: die leerling oogstte daar géén bewondering mee. Wij vonden hem een bangerd, een brave Hendrik, en beslist niet ons rolmodel van rechtschapenheid.

Het kan nog een flinke stap verder gaan: de farmaceutische industrie die haar octrooirechten wil inroepen tegen namaak van 'levensreddende' geneesmiddelen in derde-wereldlanden, kan rekenen op een ronduit vijandige bejegening. De verzamelde media nemen het hier voor de vervalzers op – een soort Robin Hoods zijn dat, die de rijken bestelen om de armen te helpen.

Op andermans schouders

Vals is blijkbaar niet slecht. Of niet altijd. Als een slimmerd u met vervalste honderd-dollarbiljetten heeft opgezadeld die de bank weigert te accepteren, is dat natuurlijk wat anders.

En dan: vals is niet altijd vals. Het uitgangspunt in het recht van de intellectuele eigendom is immers dat iedereen de prestaties van anderen mag navolgen. Dát is de regel; toegegeven, een regel met zoveel uitzonderingen dat er van de regel zelf niet zo heel veel overblijft, maar toch: dat is de regel van Hyster Karry Crane¹ tot Holland Nautic.²

Het klasgenootje dat niet wilde spieken vonden we beslist niet ons rolmodel van rechtschapenheid

Het is tot in cassatie bepleit dat het belang van arme (kleine) patiëntjes die liever het (namaak) geneesmiddel A hadden dan het (echte) geneesmiddel B, een rechtvaardiging voor het namaken moest kunnen opleveren; maar (ook) de Hoge Raad werd er niet week onder.³ De rechter dacht er kortom net zo over als de producent van bitterlikeur 'Campagne Amari' die zijn etiketten liet lijken op die van Campari, met als *finishing touch* erop gedrukt: 'Weiger namaak'.

Assertiever

In de jaren zeventig haalde de zakenman R de internationale pers doordat hij met miljoenen subsidies van de EEG, Europese bestrijdingsmiddelen tegen koffieschimmel aan Afrikaanse ontwikkelingslanden had geleverd. Hij had die opdracht gekregen omdat hij tegen sterk concurrerende prijzen kon leveren. Waarom dat was, bleek pas later: in de (nagemaakte) vaten voor het middel bleek alleen kalkpoeder te hebben gezeten. Jammer genoeg merkte men dat

Trouwens, hoe zou het ook anders kunnen zijn: wat wij in ons leven leren bestaat voor het grootste deel uit wat anderen eerder hebben bedacht, gemaakt en uitgedragen. Alles wat een mens kan, bestaat voor verreweg het grootste deel uit imitatie van dingen die hij van anderen geleerd heeft. Ook baanbrekende vernieuwingen bestaan bij de gratie van wat al bestond, en waar ze op voortbouwen. Zei Newton niet dat hij maar een dwerg was, die alleen ver kon kijken omdat hij op de schouders mocht staan van de reuzen die hem waren voorgegaan?

Fatsoensrakers

Is het daarom zo dat de advocaat voor de eiser in een zaak over intellectuele eigendom het moeilijk heeft, en dat de advocaat van de gedaagde in zo'n zaak niet gauw om een smoes verlegen zit? Nou, nee. Zo véél sympathie als de spraakmakende media voor de knappe kunstvervalser of voor de Robin Hood-namaker van geotrooieerde geneesmiddelen aan de dag kunnen leggen, zo weinig meegevoel blijken die bij de rechter op te roepen.

Zou dat er iets mee te maken hebben dat ons klasgenootje dat nooit wilde spieken, bij de raio-selectie juist erg goed uit de bus kwam?

Zit er in dit opzicht misschien verandering in de lucht? Nee, dat al helemaal niet. Met de Amerikaanse regering, flink aangeduwd door de Amerikaanse industrie, als motor, neemt de (internationale) regelgeving tegen 'counterfeiting' en piraterij zowel in omvang als in effectiviteit toe (terwijl het vroeger nogal eens tot de omvang beperkt bleef). Het TRIPS-verdrag en de EG Verordening piraterijbestrijding⁴ maken, langzaam maar zeker, de grootschalige namaak die vooral in lage lonenlanden welig tierde, steeds moeilijker. De toon van verongelijkte fatsoensrakers die daarbij, vooral van de Amerikaanse kant, nogal eens wordt opgezet kan bepaald irritant zijn – ongeveer zo als het schijnheilige smoel van dat niet-spiekende klasgenootje. Maar gelijk hebben ze natuurlijk wel.

pas toen er enorme schimmelschade aan de koffieplanten van de 'geholpen' landen was ontstaan.

En wat gebeurde er met R? Jaren later werd hij in Frankrijk tot een beperkte gevangenisstraf veroordeeld, omdat een van zijn fabriekjes dáár bodem- en watervervuiling had veroorzaakt bij het produceren van namaak-bestrijdingsmiddelen.

Tegenwoordig is de handhavingspraktijk op het gebied van de intellectuele eigendom heel wat assertiever en effectiever. Als de wereld werkelijk bedrogen wil worden, komt hij op dit terrein steeds minder aan zijn trekken. Of kan ik beter zeggen: komt hij steeds vaker bedrogen uit?

Als de wereld werkelijk bedrogen wil worden, komt hij steeds vaker bedrogen uit

1 HR 26 juni 1953, NJ 1954, 90.

2 HR 27 juni 1986, NJ 1987, 191.

3 HR 21 april 1995, NJ 1996, 462.

4 Trb. 1995, 130; Pb. L27/1 van 2 februari 1999.